

Egipt – Hurghada, lipiec 2009

Wstęp

Rodzinne wakacje spędzane zagranicą są już całkiem powszechnym zjawiskiem w naszym kraju, a połączenie takiego wyjazdu z obserwowaniem ptaków jest bardzo kuszące. Jak w każdym podobnym przypadku łączenia dwóch celów i tutaj obowiązuje zasada „coś za coś”. Dobrze jest z góry ustalić ile czasu możemy przeznaczyć na samotne ptaszenie, a ile spędzamy z rodziną, np. na plaży. Jeśli wyjeżdżamy latem na południe Europy, do północnej Afryki lub na Bliski Wschód to musimy wziąć jeszcze pod uwagę temperatury, które panują w ciągu dnia. Jednym z najbardziej rozsądnych rozwiązań jest obserwowanie ptaków tuż po wschodzie słońca. Rodzina jeszcze śpi, w terenie nie jest jeszcze upalnie i nie ma ludzi w miejscach gdzie są ptaki. Taki sposób ptaszenia wypraktykowałem kilka lat temu w Tunezji i w tym roku stosowałem też w Egipcie.

Przy takich wyjazdach ważny jest wybór miejsca na spędzenie dwóch tygodni. Lokalizacja jest bardzo ważna bo przemieszczanie się w obcym kraju wymaga nabycia nowych umiejętności, np. opanowania poruszania się taksówkami lub busami, znalezienia przystanków, właściwych dróg dojazdu itp. Jeśli ktoś chce poświęcić więcej czasu na ptaki to może oczywiście wypożyczyć samochód, ale w przypadku samotnych wyjazdów koszty wynajęcia niestety nie rozkładają się na kilka osób. W te wakacje zaplanowałem przeznaczać codziennie kilka rannych godzin na obserwacje i nie wypożyczać samochodu, a jedynie przemieszczać się pieszo lub taksówkami.

Wybór padł na Hurghadę w Egipcie i na hotel Sea Star Beau Rivage na samym północnym skraju tego rozległego kurortu. Szczęśliwie od kilku lat można dość dokładnie poznać teren przed przyjazdem do odległego zakątka przy użyciu map satelitarnych z internetowego serwisu Google. Z łatwością znalazłem też miejsce gdzie znajduje się hotel i jak się okazało na miejscu był to dobry wybór.

Egipt jest krajem a nie będę rozpisywał się, bo trzeba po prostu przyjechać i zobaczyć. A moje wrażenia o widzianych krajobrazach egipskich można streścić w kilku wyrażeniach: wszystko w trakcie budowy, choć pracowników nie widać; miliony (sic!) hektarów pustyni zamienione na wysypisko gruzów i śmieci; śmieci i bałagan wszechobecne poza hotelami; Kair najpaskudniejsze z milionowych miast jakie widziałem; rafa koralowa to jeszcze trudniej opisać bo koniecznie trzeba zobaczyć na własne oczy, ale zdecydowanie należy wybierać te najmniej zniszczone fragmenty.

Po emocjonalnym wstępie właściwa relacja z podróży, czyli po angielsku <<trip report>> będzie składała się z trzech części: ogólny opis miejsca pobytu i założeń wycieczki, opis miejsc odwiedzonych i lista gatunków z opisem stwierdzeń. Celem takiego raportu, poza utwaleniem własnych obserwacji, jest też podzielenie się zdobytą wiedzą i emocjami z osobami, które być może udadzą się w to samo miejsce, na już nieco przetarte, ptasiarskie ścieżki.

Miejsce pobytu

Hurghada, hotel Sea Star Beau Rivage 5*, all inclusive. Biuro podróży Triada, wylot z Katowic. Hotel i biuro jak najbardziej godne polecenia, wszystko co niezbędne na miejscu i w czasie podróży było zapewnione w wysokim standardzie obsługi. Nie będę się tu rozpisywał o samym hotelu, bo nie ma się do czego przyczepić, że coś było nie tak, a w sieci można znaleźć sporo opinii i zdjęć. Rafa przy hotelu w około 70% jest martwa, ale i tak można zobaczyć skupienia koralu, kolorowe ryby, pojedyncze ukwiały, a mnie udało się zobaczyć nawet dużą mątwę. Niestety w ostatnich dniach pobytu chodząc po plaży i w płytkiej wodzie na butach i nogach pojawiały się czarne plamy z jakiejś substancji ropopochodnej. Okres pobytu: 17 – 30 lipca 2009. Pogoda w Egipcie o tej porze jest słoneczna, bezchmurna i bardzo gorąca. Temperatury w Hurghadzie w dzień zawsze powyżej 30 stopni, a rano codziennie wiał dość silny ale ciepły wiatr z północy. Transport: głównie pieszo, czasami taksówka oraz zorganizowane wycieczki do Kairu i na niezniszczoną rafę. Obserwacje ptaków prawie codziennie, od wschodu słońca ok. 6:00 do ok. godziny 9:00. Także kilkanaście godzin seawatchingu z plaży hotelowej, głównie w

godzinach popołudniowych. Sprzęt jaki używałem do obserwacji to lornetka Zeiss Victory 8x32, mała luneta podróżna Kowa TS 501+20-40 zoom, statyw Velbon CX 480, aparaty Samsung NV100 HD i Sony Alpha 350 + Sigma 500mm/7.2.

Miejsca ptasiarskie

1. Dzika plaża na N od Hurghady (Dahar). Dahar to stara dzielnica rozległego miasta Hurghada. Tuż za hotelem po przejściu przez dziurę w płocie można iść ok. 2 km wzdłuż plaży przy której nie ma żadnych zabudowań. Pomiedzy drogą asfaltową a plażą znajduje się ogrodzony fragment pustyni, który wygląda jakby miał wojskowe przeznaczenie, ale nie zauważyłem tam ani razu ludzi. Ptaków też tam nie było. Plaża oczywiście jest mocno zaśmiecona, a przy odpływie odsłania się rafa z namuliskami szeroka nawet na 100 m. Na brzegu można znaleźć wiele ciekawych fragmentów rafy i zwierząt morskich, ale nie można ich wywozić z Egiptu. To miejsce odwiedzałem prawie codziennie i jak się okazało za każdym razem były tam inne ptaki choć nie było ich dużo.
2. Pustynia pomiędzy drogą Hurghada – El Gouna a osadnikami ścieków. Zaśmiecone i praktycznie pozbawiony ptaków obszar, który dwa razy eksplorowałem z mieszanymi uczuciami.
3. Osadniki ścieków – trzy razy kontrolowane. Sporo ptaków związanych z wodą. Znane miejsce, często wymieniane w innych relacjach. Przy samej drodze asfaltowej rozlewisko, które przy trzeciej kontroli okazało się całkowicie wyschnięte. Obok osadników nieudane uprawy w systemie bezpośredniego nawadniania, bez ptaków. Za betonowym płotem betonowe osadniki ale znaczna część terenu w budowie.
4. Kair – ogromne i brzydkie miasto. Obserwacje w otoczeniu po zwiedzeniu Muzeum Egipskiego i podczas przejazdu autobusem pod piramidy.
5. Sharm el Naga – świetne miejsc do podziwiania bogatej i niezniszczonej rafy koralowej (ok. 95% rafa żywa). Kilkugodzinny pobyt, a w przerwie między snorkowaniem (oglądanie rafy z powierzchni wody z maską, rurką i płetwami) obserwacje ptaków na rafie i w zatoce.
6. El Gouna – nowo powstałe miasteczko i kurort. Spenetrowałem tylko część z jednej strony pola golfowego i fragment plaży.
7. Hotel – palmy daktylowe między basenami i plażą. Na plaży także seawatching, czyli wypatrywanie przez lunetę ptaków przelatujących nad morzem.

Ptaki

1. krzyżówka *Anas platyrhynchos* – 1 samica na osadnikach (24.07, 30.07)
2. głupek białobrzuchy *Sula leucogaster* – 1 os., po wielu godzinach wypatrywania ptaków przelatujących nad morzem przez kilka minut udało mi się obserwować ten niezbyt częsty gatunek z odległości ok. 1 km. Ptak latał nad wodą i dwa razy zanurkował, a później odleciał w głąb morza.

3. czapla zielonawa *Butorides striata* – 4 os. (1 ad, 3 juv) na rafie w Sharm el Naga (21.07), 1 os. na rafie przy dzikiej plaży (24.07, 27.07)

4. czapla modronosa *Ardeola ralloides* – 1 os. na osadnikach (24.07)
5. czapla złotawa *Bubulcus ibis* – kilkadziesiąt ptaków w Kairze nad Nilem i przelatujących między zabudowaniami

6. czapla rafowa *Egretta gularis* – pojedyncze osobniki widywane codziennie na rafie podczas odpływu lub w locie nad plażą; maksymalnie 5 os. w locie (19.07); także jeden osobnik formy ciemnej i dwa razy niepełnowartościowy osobnik na plaży hotelowej

7. czapla nadobna *Egretta garzetta* – 5 os. w pobliżu osadników (20.07), 2 os. na osadnikach ścieków (24.07, 30.07)

8. bocian biały *Ciconia ciconia* – 9 os. na rozlewisku ścieków przy drodze (20.07), 4 os. przelatujące nad Hurghadą (21.07), 1 os. przy rozlewisku ścieków (30.07)

9. rybołów *Pandion haliaetus* – 1 os. stwierdzany prawie codziennie na dzikiej plaży i przy hotelu
10. pustułka *Falco tinnunculus* – częsta na skraju zabudowań, na pustyni i w pobliżu osadników, do 3 os. razem
11. sokół śniady *Falco concolor* – 2 ad. widziane krótko w locie nad dziką plażą (27.07)
12. kokoszka *Gallinula chloropus* – głosy i 3 młode ptaki na osadnikach i w trzcinowisku
13. szczudłak *Himantopus himantopus* – 3 os. na osadnikach (24.07, 30.07)
14. sieweczka rzeczna *Charadrius dubius* – 1 ad. na dzikiej plaży (25.07)
15. sieweczka pustynna *Charadrius leschenaultii* – 3 ad. w szacie spoczynkowej na dzikiej plaży (26.07)

16. siewnica *Pluvialis squatarola* – 1 os. w szacie spoczynkowej na dzikiej plaży (20.07, 28.07, 29.07)

17. czajka szponiasta *Vanellus spinosus* – 4-5 zaniepokojonych par w pobliżu osadników (20.07, 24.07, 30.07)

18. biegus malutki *Calidris minuta* – 3 ad. w pobliżu osadników (24.07), 1 os. na dzikiej plaży (27.07), 1 ad. na dzikiej plaży (28.07)

19. batalion *Philomachus pugnax* – 1 samiec na rozlewisku ścieków (24.07), 2 samce na osadnikach (30.07)
20. kulik mniejszy *Numenius phaeopus* – 1 os. na dzikiej plaży (19.07, 20.07, 25.07)
21. kulik wieki *Numenius arquata* – 2 os. na dzikiej plaży (29.07)
22. krwawodziób *Tringa totanus* – 1 os. na osadnikach (24.07)

- 23. kwokacz *Tringa nebularia* – pojedyncze ptaki widywane prawie codziennie na dzikiej plaży, maksymalnie 3 ad. (26.07) i 4 ad. (27.07), 3 os. na osadnikach (30.07)
- 24. samotnik *Tringa ochropus* – 1 os. na dzikiej plaży (20.07)
- 25. łączak *Tringa glareola* – 2 os. na rozlewisku ścieków (20.07), 6 os. na osadnikach (30.07)
- 26. brodziec piskliwy *Actitis hypoleucos* – 3 os. na dzikiej plaży (24.07), 1 os. na rozlewisku ścieków (24.07)

- 27. mewa przydymiona *Larus hemprichii* – znacznie mniej liczna niż mewa białooka, ale widywana codziennie, ptaki niedojrzałe i dorosłe w równych proporcjach

- 28. mewa białooka *Larus leucophthalmus* – najliczniejsza mewa, często lata w grupach nad plażą, ogromna większość to ptaki dorosłe a niedorosłe jedynie pojedyncze; maksymalnie ok. 200 os. na osadnikach (24.07), ok. 150 os. w El Gounie (26.07) i ok. 350 os. na osadnikach i w oczyszczalni ścieków (30.07)

- 29. mewa cienkodzioba *Larus genei* – 1 ad. na dzikiej plaży (30.07)
- 30. rybitwa wielkodzioba *Hydroprogne caspia* – codziennie widywana nad plażą, maksymalnie 50 os. na dzikiej plaży (19.07)

31. rybitwa złotodzioba *Sterna bergii* – pojedyncze osobniki widywane codziennie nad plażą; maksymalnie 7 ad. na dzikiej plaży (19.07)

32. rybitwa bengalska *Sterna bengalensis* – pojedyncze ptaki widywane codziennie przelatujące nad plażą i morzem; maksymalnie ok. 25 os. w stadzie mieszanym z rybitwą arabską w Sharm el Naga (21.07)

33. rybitwa rzeczna *Sterna hirundo* – 1 ad. na dzikiej plaży (27.07)

34. rybitwa arabska *Sterna repressa* – liczna, przelatująca nad plażą i morzem w stadach do kilkudziesięciu osobników; maksymalnie ok. 150 os. na rafie przy plaży w El Gounie w jednym stadzie (26.07)

35. rybitwa białowąsa *Chlidonias hybrida* – 2 ad. na osadnikach (30.07)
36. rybitwa białoskrzydła *Chlidonias leucopterus* – 1 ad. na osadnikach (30.07)
37. stepówka rudogardła *Pterocles senegallus* – przelatujące stado 15 os. nad pustynią (19.07)

- 38. gołąb miejski *Columba livia* – pojedyncze osobniki wszędzie w pobliżu zwartej zabudowy
- 39. sierpówka *Streptopelia decaocto* – pojedyncze osobniki w pobliżu osadników oraz w Kairze, maksymalnie 5 os. w uprawach obok osadników (30.07)

- 40. synogarlica senegalska *Streptopelia senegalensis* – pojedyncze osobniki przy zabudowaniach, także na terenie hotelu

- 41. jerzyk błydy *Apus pallidus* – zaskakująco nieliczny, jedynie kilkanaście osobników przy Muzeum Egipskim w Kairze (22.07), nie widziany w Hurghadzie

- 42. żońca *Merops apiaster* – ok. 50 os. osobników w pobliżu osadników (24.07), 9 os. w przelocie nad dziką plażą (27.07), 1 os. w El Gounie (26.07)

- 43. dymówka *Hirundo rustica* – pojedyncze czasami nad plażą, kilkadziesiąt w pobliżu osadników, pojedyncze w Kairze
- 44. oknówka *Delichon urbicum* – kilkanaście w pobliżu osadników
- 45. bilbil ogrodowy *Pycnonotus barbatus* – pojedyncze na drzewach nad Nilem w Kairze (22.07)
- 46. prinia *Prinia gracilis* – 1 os. na drzewach przy Muzeum Egipskim w Kairze (22.07)
- 47. wrona siwa *Corvus cornix* – widywana często przy zabudowaniach, a także na rafie, gniazda na eukaliptusach w El Gounie
- 48. kruk pustylny *Corvus ruficollis* – pojedyncze lub w parach widywane za każdym razem na pustyni i w pobliżu osadników, a nawet na dzikiej plaży, maksymalnie ok. 15 os. w oczyszczalni ścieków (30.07)
- 49. wróbel *Passer domesticus* – ok. 50 os. w hotelu, wszędzie w zabudowaniach

Podsumowanie

Jak widać z powyższego zestawienia w Egipcie nie można zobaczyć wielu gatunków ptaków w systemie ptaszenie i lipcowy wypoczynek wakacyjny, bo 49 gatunków to wynik raczej mizerny. Z drugiej strony warunki siedliskowe do obserwacji ptaków są mało sprzyjające w okolicach Hurghady. Niemniej jednak, moim zdaniem, warto przyjechać latem nad Morze Czerwone nawet dla kilku gatunków czapli, mew i rybitw, które można zobaczyć właściwie tylko w tym rejonie.

Jacek Betleja 23 sierpnia 2009